
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פדגוגיה טיפולית - 37903

תאריך עדכון אחרון 10-10-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2023

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר גל הרץ

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Gal.Hertz@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום עם המרצה

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

כיצד לתת מענה לצרכים רגשיים וקשיים של תלמידים באמצעות למידה, כיצד הוראה יכולה לקדם תלמידים הבאים מרקע של מצוקה וקשיים שונים, וכיצד עבודת המורה משפיעה על התפתחות ברמה פרטנית וקבוצתית? נציע להתמודד עם שאלות אלה באמצעות הגישה שפותחה באגף א' לחינוך ילדים ונוער בסיכון - 'פדגוגיה טיפולית'. הפדגוגיה הטיפולית נשענת על גישות חינוכיות במשולב עם תפיסות טיפוליות כגון: למידה דיאלוגית, מרחב מעברי, הנחייה קבוצתית וחוויות מפתח, ויוצרת חיבורים ושילובים ביניהם ההופכים את התהליך הלימודי למעצים, המאפשר התמודדות עם תחושת מודרות באמצעות תידוע ופיתוח אינלטיקטואלי ביקורתי.

מטרות הקורס:

בסמינר נציג את עיקרי הגישה, נדון ביסודות התיאורטיים עליהם היא מבוססת ובחיבורים ביניהם. נדגים באמצעות מקרי מבחן כיצד ניתן ליישם אותה הלכה למעשה בתוך מסגרות לימודיות מגוונות, וכיצד לעשות בה שימוש כדי להתמודד עם אתגרים רגשיים או חברתיים באמצעים פדגוגיים.

תוצרי למידה

בסימום של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להכיר את גישת הפדגוגיה הטיפולית וליישמה במסגרת עבודת יעוץ בית ספרית.

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה וניתוח מקרי מבחן

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- מבוא: מהי פדגוגיה טיפולית?
- מהו סיכון וכיצד הוא קשור לתהליכי למידה?
- הדרכת הנפש - למידה כתהליך רגשי-חברתי
- הקשרים בין תיאוריות קוגניטיביות של למידה לבין השפעות רגשיות והתנהגותיות
- בית הספר כמרחב פוטנציאלי - מבט פסיכואנליטי על תהליכי למידה
- הכיתה כקבוצה: למידה והרשת החברתית
- הכללה והדרה במבט יעוצי-פדגוגי
- מה שקורה בשעור שייך לשיעור - מענים פדגוגיים לצרכים רגשיים בכיתה
- התערבות במצבי סיכון ומשבר באמצעות פרקטיקות הוראה והנחייה
- איתור, מיפוי ואבחון של מצבי סיכון
- תהליכי רפקלסיה על למידה רגשית

- הנחיית צוותים בגישת הפדגוגיה הטיפולית
- מפגש מסכם

חומר חובה לקריאה:

אריבון ד' (2019), שיבה לריימס, תל אביב: עם עובד
ביון ו' (1992), התנסויות בקבוצות, תל אביב: דביר
ויניקוט, ד. (2010). עצמי אמיתי, עצמי כוזב. תל אביב: עם עובד
זיו, א' וזיו, נ' (2010). פסיכולוגיה בחינוך במאה ה-21. תל אביב: יחדיו.
יאיר ג', (2006). מחוויות מפתח לנקודות מפנה: על עוצמתה של השפעה חינוכית. תל אביב: ספריית
הפועלים.
פוקס ז', (2021) הקבוצה כמצע לחיים המנטליים של היחיד, מניתוק לשילוב.
פריירה פ', (2015). מכתבים למורה. הוצאת דרור לנפש.
צימרמן, ש' (2010). רווחה נפשית בראי הפסיכולוגיה החיובית. קריית ביאליק: הוצאת אח (עמ'
148-133).
שור, א' ופריירה, פ' (1990). פדגוגיה של שחרור: דיאלוגים על שינוי בחינוך. תל-אביב: מפרש.
ראזר מ' (2020), סמכות ורכות: מערכות יחסים משקמות באבני דרך ביצירת חינוך מכליל, מכון מופ"ת
ריוך, נ"ג. (1997). עבודתו של וילפורד ביון. בתוך: רוזנוסר, נ' ונתן, ל' (עור'), הנחיית קבוצות:
מקראה. ירושלים: מרכז ציפורי
Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness
and well-being*. New York: Free Press.

חומר לקריאה נוספת:

אריקסון, א' (1987), זהות, נעורים, משבר, ספרית הפועלים: תל אביב.
בנבנישתי, ר' ופרידמן, ט' (עורכים) (2020). טיפוח למידה רגשית - חברתית במערכת החינוך - סיכום
עבודתה של ועדת המומחים, תמונת מצב והמלצות. ירושלים: יוזמה - מרכז לידע ולמחקר בחינוך,
האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.
בכר ס' הערכת האפקטיביות של התוכנית "מסלול בגרותי רגיל" (מב"ר), מחקר בנק ישראל, 2020.
בלוס פ' (2005), בתוך: בתוך א' פלשמן וח' אבנט (עורכים), תקשורת טיפולית עם מתבגרים -
מקראה, עמ' 269-289. ירושלים: משרד הרווחה.
בנבנישתי, ר' ופרידמן, ט' (עורכים) (2020). טיפוח למידה רגשית-חברתית במערכת החינוך - סיכום
עבודתה של ועדת המומחים, תמונת מצב והמלצות. ירושלים: יוזמה - מרכז לידע ולמחקר בחינוך,
האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.
דהאן כלב, ה' (2002) "כמה שאת יפה, לא רואים שאת מרוקאית" מתוך: צלרמאיר ופרי - (עורכים),
קובץ למורה, הוצאת הקיבוץ המאוחד קו אדום.
דמאסין, א' (2003). ההרגשה של מה שקורה: גוף ונפש ביצירת התודעה. הוצאת ברנקו וייס.
הדלאי למה וטוטו ד' (2017). ספר האושר (תרגום: א' הראל). ירושלים: הוצאת כתר.
וולנסקי ע' (2020). תלמידי האתמול - תלמידי המחר. תל אביב: הוצאת שוקן.
ויגוצקי, ל' (2005), אינטראקציה בין למידה והתפתחות, בתוך א' פלשמן וח' אבנט (עורכים), תקשורת
טיפולית עם מתבגרים - מקראה, עמ' 103-117. ירושלים: משרד הרווחה.
ויניקוט, ד' (2010). עצמי אמיתי, עצמי כוזב (תרגום: א' אראל וע' ברמן). תל אביב: עם עובד.
יאיר, ג' (2006). מחוויות מפתח לנקודות מפנה: על עוצמתה של השפעה חינוכית. תל אביב: ספריית

הפועלים.

יונה, י', מזרחי, נ' ופניגר, י' (עורכים), (2013), פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל: מבט מלמטה. ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.
מויאל, ח' (2018), פדגוגיה טיפולית: השכלה מעוררת תקווה לבני נוער במצבי סיכון. ירושלים: משרד החינוך.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 20 %
הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 20 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: